

1. **CHYBA** (34) *sb f*

sg *N* chyba (8). \diamond *G* chyby (24) [*w tym*: bez chyby (22)], chybie (1) [*tylko w rymie*: bez chybie];
-y : -e *RejZwierz* (3 : 1). \diamond *A* chybę (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Błąd, omyłka, fałsz; podstęp, oszustwo; error Mącz, Calep; erratum, fallacia, fucus, stellionatus Mącz; delictum Calep; aberratio, frustratio Cn (34) : Na wżem błędę to nie chyba Chodzę by w odmęcie ryba *RejJóz* F3v; Fallacia, Zdráda, Omylnóść/ Chybá. *Mącz* 117a; Fucus [...] Per translationem sumitur pro fraude, astutia, sive insidiis, Chytróść/ zdrádá/ chybá omyłká. *Mącz* 118c; Stellionatus, crimen apud Iurisconsultos a stellione nomen sumpsit [...] Fálz/ zdradá chybá w kupiectwie. *Mącz* 414b, 108a, b; w ktorých kśiążkách (iáko Polkiego nie vmieiętny) ácz kilká żiół pochybił/ á kilká feth niedołożył: niewidzę áby fye zá thę lżeść lat/ który Polak vczony obudził/ a iego chybę náprawił *SienLek* 194, 110 *marg*; A przeto gdzieby ktori krol mógł łobie woifko/ s tákich ludzi łpofobić/ ktorzy miłuiąc/ przy bytności białyhgłow łwych bić by łie mieli/ chyby niemálz/ áby niemiał wżythkiego łwiáthá niem zwalczyć *GórnDworz* Bb6v; Delictum – Bład, wiftepek, chiba, grzech. *Calep* 301b, 372a.

Wyrażenie przyimkowe: »bez, przez (wszej) chyby, bez chybie« = *bez wątpienia, na pewno, niezawodnie* (21 : 1 : 1): Przeto też y podzis dzien ich łinouie łtop łwych rodziczow nalladuiáci idá bez chyby na zatracenie. *BielŻywGlab nlb* 15; *RejJóz* P2v; Naimi też tu kogo łobie Iż będzie czo czedł przy tobie. Zwłáczá prołby łwietey brydy Bo to iest prawda przes chyby. By też lezał za martwego Kto ie mowy czału łwego. *RejKup* 15; á tám bez włsey chyby/ Pobił we włsytkich rzekach ich włfech rodzáiow ryby *LubPs* Yv, C; *RejWiz* 142; gdzie iefli on niezáchce/ bez chyby [*absque ulla dubitatione*] ia łiebie wezmę łobie zá żonę *Leop Ruth* 3/13; Wrzucił pierłcień do morzá/ náležli gi w rybie/ Ten rzekł/ widzisz iż łzczęście łłuzý mi bez chybie. *RejZwierz* 23v; KOzaki ie zowiemy/ lecz łtoią zá grzyby/ A godniby korzenia/ káżdego bez chyby. *RejZwierz* 110v, 79v, 125; *BielKron* 115v, 211; *OrzQuin* Ov; *GórnDworz* M, Cc4, Hh8; Sługom łwoim iest łáłkaw: lecz niepobożnemu Srogość łwoię/ bez chyby/ okaże káżdemu, *KochPs* 211, 153; *KochCz* B2V; *CiekPotr* 32, 53; *GosłCast* 59.

Synonimy: bład, fałsz, omylnóść, omyłka, oszukanie, oszustwo.

Cf **CHYBIENIE**